

ló várfalak vonalából. Egykori járószintje csak a DK-i sarokban maradt meg.

A ciszternától D-re egy átlag 2 m széles pihenőt határozhattunk meg a hegyoldalban, itt az omlásréteg alatt egy agyagos feltölt(őd)és mutatkozott, melyről nem volt kideríthető, hogy az a ciszterna építésével függ össze, vagy inkább a felsővár tornyának pusztulása során keletkezett. Ugyancsak agyagos-égett réteg mutatkozott foltokban a ciszternaépítményt a K-i ágyútoronnyal összekötő várfal belső oldalán a sziklafelszínen; itt vezethetett eredetileg az alsóvárat az ágyútoronnyal összekötő közlekedési útvonal.

Bár a kivitelezési munkák miatt az ágyútorony betöltésének kitermelése a következő évre tolódt, a konzerválás során az épület Ny-i falában – egymáshoz képest szimmetrikus elhelyezésben – két, 30×30 cm-es, vízszintes gerendafészkét határozhattunk meg, melyek talán kapcsolatba hozhatók az építmény legalsó(?) földemével.

Munkatárs: Gál Viktor régészhallgató.

FELD ISTVÁN

347. Sámsonháza, Fejérvő vára

(Nógrád megye) Á, Kk

A vár kutatását 2004-ben a sámsonházai Sámsonvár – Múltunk Megismerése Alapítvány megbízásából kezdtük meg, a vár jelentős fennálló falmaradványainak részleges állagmegóvásával egy időben.

2004. június 7–16. között egyetlen kutatóárkunkkal a legjobban, helyenként 6–7 m magasán fennálló É-i épület-szárnyat és annak külső oldalát vizsgáltuk. Az épület alsó, részben a szikla lefaragásával kialakított szintjének az udvar felé nyíló, emelkedő, keskeny ablaknyílását találtuk meg, a felette lévő szintre gerendafészek-sor utal. A helyiségben falhalmozódott, 2,5 m-es vastagságot is elérő omladék alatt a sziklapadlót égett, sok faszenet, hamut tartalmazó réteg fedte. A nagyrészt az égett rétegben előkerült leletanyag – a kerámia alapján – nem későbbi a 14. sz. elejénél. Közvetlenül a várfalon kívül, annak építési rétegei által fedett cölöplyuk-sor a fal építésekor megszüntetett cölöpsorra, feltehetőleg palánkfalra utal. A vár feltételezhető külső falának három kisebb, de jelentős, falsík nélküli részleténél feltártuk és alaprajzilag felmértük a falsíkot.¹⁵

A 2005. évi feltárás során három helyet kívántunk megkutatni.

A várhegy csúcsán É–D-i irányban keresztülhúzó kutatóárkunkban megtaláltuk a vár 2,5 m vastag belső falát, a fal mellé az építés során betöltött rétegekben kiégett agyagtapasztás-darabokat: a kővárnál korábbi favázás épület(ek) maradványait. A déli oldalon sikerült megtalálnunk a falszoros külső, kisebb vastagságú falát, mely a várhegy csúcsának tövéhez közel húzódik.

Az eddigi feltételezéssel szemben tehát sikerült kimutatni, hogy a falszoros É, K és D felől övezte a várat.

A belső falon belül, a várhegy tetején szárazon rakott keskeny kőalapozást találtunk, mely a várfalra nagyjából merőlegesen húzódott, s egy nagyméretű cölöplyuk helyezkedett el benne. A falmaradvány várfalhoz való kronológiai viszonyait nem tudtuk egyértelműen megállapítani egy a rétegeket megszakító beásás miatt.

A várhegy csúcsának déli oldalán levő, az árokszerű mélyedésre merőlegesen elhelyezkedő szelvényünkben kimutatható volt, hogy a vár építésekor kisebb mértékű (80–100 cm) szintsüllyesztést végeztek, valódi vár-árok nem húzódott itt. A területet a vár bontása során töltötte fel a fal omladéka.

A várhegy É-i oldalán a falszoros lezárását kerestük. Kutatóárkunkban a sziklafal lefaragásával kialakított teraszt találtunk. A várfal ezen a szakaszon már nem folytatódott, a záró fal helye keletebbre, a ma is megmaradt falmaradvány vonalában igazolható, ahol a belső várfal É-i külső síkján ezt habarcsnyomok és egy sávban sekélyebben kimosódott fugák jelezték.

A kutatás során előkerült leletanyag egy része a vár eddig is ismert Árpád-kori működési idejéből származik, a várhegy tetején talált leletanyag jelentős része azonban késő középkori. A 15. századi, a huszitákkal kapcsolatba hozható, jelentősebb használatot itt sikerült először kimutatni, a 2. sz. árok déli végén előkerült kő ágyúgolyó szintén erre a korszakra utal.

RÁCZ MIKLÓS

348. Sárszentlőrinc, Uzd, Pusztatemplom

(Tolna megye) Kö

Az uzdi Pusztatemplomot az 1960-as években Csorba Csaba még szántóföldön azonosította; 2002. évi terepbejárásunkon feltételezett helyén azonban nem találtunk régészeti nyomokat.¹⁶ 2005. április 6-án, megismételt terepbejárásunkon a Kölesdről Sárszentlőrincre vezető út Ny-i felén, a Holt-Sió É-i kanyarjától ÉNy-ra kb. 300 m-re, az úttal párhuzamos erdőszárvban, ÉNy–DK irányú, DK felé enyhén lejtő dombnyúlványon néhány középkori téglatöredéket és egyetlen embercsont-töredéket figyeltünk meg, kb. 20 m hosszan. A falu a középkori Borjással azonosítható.

Munkatárs: B. Kohári Gabriella (KÖH, Pécs).

K. NÉMETH ANDRÁS – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

349. Sárvár, Felső-mező

(Vas megye) R, B, LT, Ró, Kö

2004. szeptember 13. és november 26., majd 2005. április 4. és május 27. között megelőző régészeti feltárást

15 A 2004. évi munkáról szóló jelentés az RKM 2004. évi kötetben megjelent szöveg helyesbítése. (Szerk.)

16 Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2002. Budapest 2004, 263.